

Кузема І.О. здобувач вищої освіти факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Телійчук В. Г., доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент

ДЕЯКІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ ЗА ТЕЛЕФОННИМИ РОЗМОВАМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Ми зараз живемо у 21 столітті, де інформація і доступ до неї є найважливішим у забезпеченні захисту громадян від злочинних посягань, ефективного розкриття та розслідування скоєних злочинів у сучасних умовах. Конституцією України передбачено, що кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Винятки можуть бути встановлені лише судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочинів чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо [1].

Відповідно до ст. 17 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права ніхто не повинен зазнавати свавільного чи незаконного втручання в його особисте і сімейне життя, свавільних чи незаконних посягань на недоторканність його житла або таємницю його кореспонденції чи незаконних посягань на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання чи таких посягань[6].

Але все ж таки законодавством передбачено, що тільки уповноважені на те суб'єкти мають право негласно контролювати телефонні розмови громадян, якщо іншим чином неможливо отримати інформацію щодо злочинних дій.

У Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК України) видом негласних слідчих (розшукових) дій, які пов'язані з втручанням у приватне спілкування та направлені на здійснення контролю за телефонними розмовами, є зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж.

Зазначений вид негласних слідчих (розшукових) дій є одним із результативних і дієвих засобів отримання вагомої інформації у кримінальному провадженні під час здійснення досудового розслідування. Зокрема ч. 1 ст. 263 КПК України передбачає можливість негласного

отримання інформації у вигляді знаків, сигналів, письмового тексту, зображень, звуків, повідомлень будь-якого виду, яка передається засобами телекомунікацій (електрозв'язку) [2].

Відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про оперативно - розшукову діяльність», оперативні підрозділи для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності мають право здійснювати аудіо-, відеоконтроль особи, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж [3].

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про телекомунікації» передбачає зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, тобто мереж, що забезпечують передавання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або будь-яких повідомлень між підключеними до неї телекомунікаційними мережами доступу [4].

Крім того, зміст негласної слідчої (розшукової) дії про яку йде мова закріплений у Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні [5], а саме підпункту 1.11.5.1, згідно з яким зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж поділяється на:

– контроль за телефонними розмовами, що полягає в негласному проведенні із застосуванням відповідних технічних засобів, у тому числі встановлених на транспортних телекомунікаційних мережах, спостереження, відбору й фіксації змісту телефонних розмов, іншої інформації та сигналів (SMS, MMS, факсимільний зв'язок, модемний зв'язок тощо), які передаються телефонним каналом зв'язку, що контролюється;

– зняття інформації з каналів зв'язку, що полягає в негласному одержанні, перетворенні та фіксації із застосуванням технічних засобів, у тому числі встановлених на транспортних телекомунікаційних мережах, у відповідній формі різних видів сигналів, які передаються каналами зв'язку мережі Інтернет, інших мереж передачі даних, що контролюються.

Право на конфіденційність телефонних розмов не є цілковитим. Законодавством, визначено, що повноваження щодо здійснення контролю за телефонними розмовами громадян підрозділами Національної поліції, є у виняткових випадках необхідним демократичному суспільству в інтересах національної безпеки, для запобігання вчиненню злочину, або ж для з'ясування обставин кримінального провадження.

Однак, не можливо лишити без уваги той факт, що контроль за телефонними розмовами підрозділами Національної поліції має бути винятково вибіркоким.

Підсумовуючи вищенаведене, можна дійти висновку, що на підставі аналізу законодавства, що регулює повноваження підрозділів Національної поліції щодо контролю за телефонними розмовами, зроблено висновок, що означене буде вважатись правомірним, законним, обґрунтованим та доцільним, при наявності таких умов:

1) вчинено злочин відповідної тяжкості та розпочато кримінальне провадження;

2) під час проведення контролю за телефонними розмовами може бути отримана інформація, яка самостійно або з іншими відомостями буде мати суттєве значення для з'ясування обставин кримінального провадження;

3) наявні відомості про те, що ця особа безпосередньо спілкується чи саме її ідентифіковано як абонента (користувача, кореспондента) певного виду зв'язку (інформаційної системи або її частини);

4) наявні відомості про те, що особа, стосовно якої планується контроль за телефонними розмовами, обізнана щодо обставин, які мають значення для кримінального провадження, або ця особа обмінюється інформацією з іншими особами, яким ці обставини відомі;

5) унаслідок проведення інших слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій не вдається отримати відомості про злочин та особу, яка його вчинила, без здійснення контролю за телефонними розмовами;

6) підставою для проведення контролю за телефонними розмовами є ухвала про дозвіл слідчого судді за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором;

7) слідчим (прокурором) надано доручення уповноваженим підрозділам органів Національної поліції та органів безпеки, у разі залучення даних підрозділів для проведення прослуховування.

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

2. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права// База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

4. Про оперативно-розшукову діяльність : закон України від 18.02.1992 № 2135-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>

5. Про телекомунікації : закон України від 18.11.2003 № 1280-IV. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 6. Ст. 39.

6. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : наказ Ген. прокуратури України, МВС України, Служби безпеки України, М-ва фінансів України, Адміністрації Держ. прикордон. служби України, М-ва юстиції України від 16.11.2012 №

114/1042/516/1199/ 936/1681/51 // БД «Законодавство України» / ВР України.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>

Кузьменко І.П., здобувач вищої освіти факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Телійчук В. Г., доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент

ЩОДО ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Нині, на початку ХХІ століття транснаціональна злочинність вийшла на новий рівень розвитку, намагається диктувати свою політичну волю державі, загрожувати суверенітету та цілісності держави та в цілому зазіхати на безпеку особистості, суспільства, держави, що в концентрованій формі можна спостерігати й в сучасній Україні. Саме на території нашої держави можна спостерігати поєднання корупції та політики, злочинності та економіки, що створює загрозу національним інтересам держави та свідчить про глобальну модель транснаціональної злочинності, що може як здійснювати контрабанду викраденого автотранспорту, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, забезпечувати «канали» переправлення наркотиків, зброї, так і змінювати кордони, окупувати за допомогою військової сили значні території тощо.

Проблемам транснаціональної злочинності, в тому числі, питанням міжнародного співробітництва у сфері протидії транснаціональній злочинності, були присвячені роботи таких вчених, як П.Д. Біленчук, В.М. Волженкіна, П.І. Гришаєв, Н.С. Карпов, О.І. Леженіна, В.В. Меркушин, Р.А. Мюллерсон, Г.П. Жаровська, М.Г. Вербенський, А.М. Бойко, Т.В. Мельничук, А.Д. Дорошенко, В.П. Сервецький, В.П. Панов та ін., які визначали такі поняття як організована міжнародна злочинність, транснаціональна злочинність, міжнародна злочинна діяльність, транскордонна злочинність, організована злочинність трансконтинентального характеру, міжнародна організована злочинність.